

1

КЛУБ АНОНІМНИХ ШОПОГОЛІКІВ

Здрастуйте, мене звати Майя, і я шопоголік. Я купую речі. Багато. Мені здавалося, я все контролюю... Можу кинути в будь-який момент... Проте я просто не хотіла зізнаватися собі: це залежність.

Я купую в магазинах, на базарах, на блошиних ринках, у кіосках, на ятках. У великих торгівельних центрах і в маленьких крамничках. На жаль, у нас усі вони працюють сім днів на тиждень. Це безсовісно з їхнього боку. Могли б хоч один день зробити вихідним, щоб не спокушати.

Хоча — та який сенс? Усе одно ж існує інтернет. Там можна купувати навіть уночі! Навіть о третій годині ночі! Навіть о третій годині новорічної ночі! Навіть в пів на п'яту ранку понеділка після трьох святкових днів, коли жоден продавець і жоден маркетолог ще не продер очі з перепоею, а у директорів з продажів ще навіть не встигло початися похмілля, бо вони досі бухають. Навіть у цю

мертву годину, коли ніхто і ніщо ще пальцем не порушить, а всі крамниці у світі ще зачинені, — шопоголік не може почуватися в безпеці. Підступні інтернет-магазини і сторінки в соцмережах вистрибують з усіх шпарин і хапають жертву тепленькою. Рекламу свою крутять цілодобово, іроди. Стиду в них нема. Хоч телефона в руки не бери.

Але ж ти береш у руки телефона, бо це вже теж залежність. Відкриваєш, а там вони. Знижки! Акції! Супервигідні пропозиції! Не прогав останні дні (накупи мішок фігні)! Підпиши на розсилку (і відчуй, що ти дебілка).

За кожним поворотом на тебе чатує якась чергова конче потрібна дурня на поролоні, без якої ти преспокійно жила все попереднє життя і гадки не мала, що без неї життя тобі нема. Натисни три кнопки — і ти її вже придбала. Йди подякуй тим, хто прикрутив до телефонів платіжні картки. Чи хай би біс їх з'їв, не знаю. Якби не ця нестерпна легкість процесу оплати, ми не тринькали б стільки грошей!

Вони ж зробили так, щоб шопоголіки шопали що попало будь-де! Сидячи вдома на дивані. Лежачи в ліжку під ковдрою. На роботі, на перекурі, в дорозі, в туалеті! Найнебезпечніше місце для шопоголіка — це туалет. Там же зазвичай нема вікон. Заходиш туди, як у казино, зачинаєш за собою двері — і потім все як у тумані. Навіть не знаєш, скільки часу минуло!

Тільки не кажи, що ніколи не сиділа в туалеті з телефоном і не гортала сторінки чергового інтернет-магазину, сповнені конче потрібної дурні на поролоні. Кому ти брешеш? Усі так роблять, відмінність лише в тому, яку саме дурню на поролоні ми шукаємо, сидячи на унітазі. Тут, звісно, кожному своє.

Є жінки, що нескінченно скуповують посуд, усякі кухонні прибамбаси й інтер'єрні штуківини неочевидно-го призначення. Їм завжди потрібні ще отакі тарілочки,

і ще така таця, і сковорідка, і ще оцей суперпупергіперміксер. Який коштує стільки, що мав би за ці гроші сам ходити по продукти, сам готувати, подавати, вклонятися до землі й бажати смачного вголос трьома мовами.

Ще деяким жінкам завжди треба вазочки, кошачки, люстерка, подушки, пледики, свічечки та статуетки. Само собою, рідина для прання подушок, спрей для чищення люстерок — і новий піпідастр. Бо старий уже обпіпідастрився. Це не матюк, як ти могла подумати. Піпідастр — це така довга палка з жмутом пір'я на кінці, якою можна змитати пил з вазочок, кошачків і статуеток. А ще можна позувати з нею в зубах для еротичних фотосесій — у чорно-білому костюмчику з фартушком, у ролі хтивої покоївки. Ти ба, яка корисна і багатофункціональна річ! А в тебе досі нема!

Ну що, вже вбила в гугл на телефоні «піпідастр купи ти ціни»? Молодець. Рухаємося далі.

Є жінки, які скуповують усі засоби для волосся, що тільки бачать. Рідкі шампуні, сухі шампуні, тверді шампуні, маски до миття, маски після миття, кондиціонери, які треба змити, кондиціонери, які треба лишити, пінки для об'єму, пасти для вкладання, олійки для гладкості, присипки для заплутування, лаки, димки, гелі й сольові спреї для ефекту пляжних хвиль. І це ще далеко не повний список хімікатів, частина з яких має діаметрально протилежні ефекти, а деякі призначені, лише щоб нівелювати руйнівну дію інших. Безліч перешкод доводиться долати на шляху до омріяної куафюри, а щойно досягаєш її — у ту саму мить жадаєш якоїсь кардинально іншої! У зачіскової самурайки нема мети, є тільки шлях.

Так само й у самурайки макіяжу. Нема мети купити нову помаду, бо закінчилась стара. Є шлях, на якому помада не закінчується ніколи. Навіть коли один тюбик справді закінчується, в шухляді завжди знайдеться ще

приблизно стоп'ятсот тюбиків помади десь плюс-мінус такого самого відтінку. Помада і загалом косметика купуються, не щоб використати до кінця, а тоді купити нову. Ну хто так робить? Нові палетки, тюбики, пензлики і кушони з'являються в косметичці без жодного зв'язку з тим, скільки в ній уже є старих і наскільки вони подобаються чи пасують.

Нова косметика купується тому, що її можна купити, і спробувати. Все! Якщо для тебе це недостатній привід — ти не макіяжна самурайка й узагалі не шопоголік. Вийди звідси, самозванко, тут клуб анонімних шопоголіків! Дай поділитися наболілим із тими, хто розуміє!

Шопоголік купує нові сукні, туфлі, джинси, сумки, светрики і шарфики не тому, що в шафі мало старих. Не тому, що нічого носити. І навіть не тому, що є зайві гроші. Я взагалі не знаю, кому могли спасти на думку такі безглузді причини. Та й нащо шукати раціональні причини, коли є залежність?

Під час шопінгу ми купуємо не речі. Ми купуємо мінливий, короткочасний дофаміновий прихід, який можна отримати тут і зараз — без шкоди для здоров'я, без втрати працездатності й у соціально прийнятний спосіб. Шопінг — це та рідкісна форма адикції, якій можна віддаватися роками і при цьому залишатися корисним і порядним членом суспільства. Це — кокаїн хороших дівчат.

На шопінгу можна ходити на роботу і водити машину. Поліція не відбере права, якщо ти сіла за кермо під шопінгом. Ніхто не перевірятиме рівень шопінгу у твоїй крові. На шопінгу можна нормально давати раду дітям, народжувати нових і годувати грудьми! Навіть під час вагітності ніхто не заміряє показники шопінгу в динаміці. Лікарі не сварять за шопінг, не кажуть: «Вам треба обмежити вживання шопінгу на ніч», — не признають безшопінгові діти. Подружки не критикують за надмірний шопінг — навіть навпаки. Для вживання

шопінгу не потрібно ховатися по темних закопелках. Дилерів шопінгу не треба шукати по написах на парканіх і по таємних групах у соцмережах. Он вони — всі як на долоні. Штовхають свою наркоту в усіх на очах. Величезні храми шопінгу сяють хромом і склом, мерехтять гірляндами, пахотять парфумами і спокушають залежних приносити нові й нові ритуальні жертви.

Сама подумай: яку ще залежність я могла собі обрати? Я не можу дозволити собі вживати речовини. Я ж не депутат. Алкоголь у надмірних дозах мій організм не приймає, а в помірних він не викликає залежності. І знову-таки, я ж порядна жінка, в мене діти, мені вранці за кермо... Я і курити не вмюю. Тобто, можливо, і вмюю — не знаю, ніколи не пробувала. Кажуть, це нескладно. Але зараз такі танці з дримбою треба, щоб викурити цигарку! Шукай дозволене місце, відійди на кілометр, у кафе не кури, біля дому не кури, вдома, само собою, не кури, бо там діти... Якось дуже некомфортна у використанні залежність виходить. Не те що шопоголізм! Хоч на дитячому майданчику сиди, хоч у театрі, хоч у лікарні! Шопоголь собі в інтернеті скільки влізе! Ніхто слова не скаже!

Ще є такий спосіб — заїдати стреси тістечками. Але ж це теж не дадуть робити спокійно. Я-бо гладшаю від одного погляду на їжу, а зараз гладка жінка — навіть гірше, ніж буха. Жінка з пляшкою вина — гламурна киянка на відпочинку. Жінка з пишною дупою — безвольна королева: як можна було так себе занедбати? Спиватися ти можеш потихеньку, про це доволі довго ніхто не здогадується. Та варто тобі погладшати на п'ять кіло — всі це бачать моментально! І кожен, кожен мимокрокодил, якого не питали приблизно взагалі ніколи, неодмінно співістить тобі: треба менше жертв. Кожен перший-ліпший, що це аж ніяк не його собача справа, дасть тобі пораду привести до ладу стосунки з їжею і перестати

заїдати, бо заїданням, мовляв, ти руйнуєш своє майбутнє! Перестати зашопінговувати ніхто тобі не радить ніколи, бо шопінгом ти нічого не руйнуєш. Крім сімейного бюджету і довкілля, звісно.

Як не крути, виходить, що шопінг — єдиний спосіб забутися так, щоб ніхто не примахався. Це майже як мастурбація: хоч цілу ніч розважайся, на ранок нічого не видно. Щоправда, останнім часом сувора поліція суспільного блага добралася вже й до шопінгу. Бо, бачте, перевиробництво всякого мотлоху засмічує планету, а ми своїм безконтрольним шопінгом стимулюємо ще більше виробництва. І в цьому є частка правди.

І от маєш: тепер нас бомбардують почуттям провини ще й за шопінг. Часто роблять це ті самі видання, які тут-таки на сусідніх сторінках його пропагують. Ось вони рекламують чергові модні тренди, тут інтерв'ю з іконою стилю з докладним переліком брендів, які та носить. А ще за три сторінки нам розповідають, що в 1960-ті роки гардероб середньостатистичної французки складався всього з 40 речей, а зараз в американок та європейок в шафах у середньому по 150 предметів, і щороку вони скуповують ще по 30-50 нових. Звісно, це середні показники: хтось купує менше, хтось — значно більше. Хтось скуповує новинки з подіуму, хтось чекає на фінальні знижки в масмаркеті, хтось полює на вінтаж чи прочісує секондгенди у пошуках безцінних знахідок. Та з точки зору захисників довкілля всі вони — злочиниці. Усі споживають те, без чого легко можна обійтися, не обмежують свої забаганки, не живуть у скромності, аскезі та трьох сукнях на всі сезони, як наші прабабці. Не зменшують карбоновий слід. Усі винні в глобальному потеплінні й дефіциті питної води.

Причому найбільше знову винні жінки. Не глобальні корпорації, які вирощують бавовну в Америці, везуть її в Китай, щоб зробити і пофарбувати тканину, потім ту

тканину тягнуть у Бангладеш, щоб пошити з неї джинси, потім пруть ті джинси назад в Америку, щоби продати, а потім нерозпродані залишки відправляють в Африку, де лишають тихо гнити на сміттєзвалищах розміром з маленьку країну. Ні, це не вони збільшують карбоновий слід, змушуючи кожну копійчану пару джинсів здійснити дві навколосвітні подорожі. І не люксові бренди, які випускають по вісім колекцій на рік. І не масмаркет, який що два тижні завозить у крамниці чергові новинки з дір, гівна й поліестеру. Ні, це все жінки, що ведуться на їхні провокації і купують зайві лахи, щоб отримати якийсь задоволення від життя, — це вони винні!

В ідеальному світі, де всі жінки почувалися б безпечно й затишно; завжди могли б задовольнити базові потреби і знали, що зможуть забезпечити все це своїм дітям; мали б цікаву роботу, де їх цінують, адекватних колег і ввічливих керівників; завжди здорових, усміхнених і лагідних діточок, закоханих чоловіків і щасливих батьків, дружне середовище, підтримку, прийняття і пошану, — так от, у такому світі жінкам не треба було б знімати стреси шопінгом. Але в реальному світі, де діти то хворіють, то вередують, то в них пубертат; де на роботі ти маєш працювати так, ніби в тебе нема сім'ї, а про сім'ю мусиш дбати так, ніби не маєш роботи; де всі хочуть твоєї уваги, але не хочуть, щоб тебе було забагато; де ти маєш бути стрункою, м'якою, міцною, ніжною, витривалою, лагідною, пробивною, тактовною, спокусливою, цнотливою, впевненою, скромною, сильною, слабкою, мудрою, зручною — і всі ці взаємовиключні риси маєш уособлювати одночасно... Що тобі ще залишається в цьому світі, де всі від тебе чогось хочуть і мало хто питає, чого хочеш ти? Бодай час від часу — послати всіх у дупу й піти туди, де ти хоч щось вирішуєш. І де тільки ти обираєш, рожева помада чи червона.